

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripremljena se pisma tiskaju po 5...

Komu list nedodjeo za vrijeme, neka to javi odpravništvo u izvornom pismu...

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cijelom arku. Dopisi se vraćaju ako se i ne tiskaju.

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Razprava o trgovačkim ugovorih u carevinskom vieću.

Beč 28. januara 1892. (Nastavak)

Četvrti dan razprave govorio je prvi Poljak Kozłowski. On se raduje, da se sa ugovori učvršćuju...

Zast. knez Lichtenstein govori protiv ugovorom, ne radi izvanjske politike, koja je i njemu i njegovim pristašama mila...

Dr. Fournier, profesor u Pragu, nasljednik glasovitoga Knotza, tvrdi,

da su protiv ugovorom Česi, koji hoće oponirati pod svaku cijenu, i antisemiti, koji su tako rekud po sili u opoziciji.

Hrvat iz Dalmacije, spljetski načelnik dr. Bulat govori protiv ugovoru s Italijom, jer će njim naša trgovačka mornarica dobiti novi udarac...

drugo nego da se izsele. Uz siromasstvo i uz izseljenje bit će Dalmacija bolestno udo monarhije.

Dr. Rosenstock, posjednik iz Galicije, govori za ugovore; nedonaša pak ništa osobita u svojem govoru.

Zast. dr. Bareuther, njemački nacionalac, govori za ugovore. Zašto? Kaže odmah od početka.

zastupnik, koj neće pod nijednu cijenu odstupiti od svojega nacionalnoga osvjedočenja, bio je pun oduševljenja kad se je godine 1888. objavio savez...

Čeh zast. Krumbholz govori česki cilji svoj govor i dokazuje sa stanovništa poljodjelstva i obrta u Českoj kako su ugovori štetni.

Dne 16. januara govori prvi Poljak Szepanowski. On smatra

PODLISTAK.

Naše čitanke.

(Dalje.)

Švaka čitanka morala bi imati stanoviti broj pripovijadaka sa dioloziama, gdje će učenici lahko moći predstavljati dotične djelujuće osobe.

Košto rekoh, razgovori namijenjeni za predstavljanje, moraju biti što živiji i zanimljiviji, skladni sa dječijom duševnošću...

VII.

Govoreći kako bi se zemljoplonom gradivu imao dati neki pjeonički, idealni dar, time naimo što bi ga se u raznim pripovijedkama uporabilo, nomenislih nimalo...

Što se ostaloga historijske gradiva tiče, morale bi nove naše čitanke donositi sve što učitelj iz poviesti uzeti ima.

poviesti; a sad hajde ti učitelju, kopaj po knjiznicinama godinu dvie dok izorpiš potrebitu gradivo, dok si učinih nokakvu podobnu osnovu; neosob li, ili nemožeš li, a ti lovi od puta do puta, nešto ovdje nešto ondje, lupaj deono, maši llovo — bez reda i osnovu, bez svrhe i koristi...

Ostane li pri starom, neće biti čudo ako poviest na naših školah bude zanemarena; učitelj, makar i nebio najkomodniji, neće moći potrebiti dosekočiti, jer to — kako gori rekoh — nije baš lakak posao.

U koliko nam tu nudu može podati nova učevna osnova, rekao bih da ne; jer dođim kod prirodoznastva izrično veli: „upotrebjavajuć shodna štiva iz di-

tanko valja učnikom...“ i tako dalje, dotle kod poviesti, a mimo toga, da rođem i kod zemljopisa, o kakvoj parabi čitanke ni spomena.

Zašto bi čitanka imala svo ono, što treba uzeti iz prirodoznanstva, a ništa ili mrvu tok onoga, što se ima uzeti iz poviesti? Odakle to među-hinstvo?

Za naš zahtjev ima još jedan razlog; ima još nešto, što bi više imalo tištiti noko drugo, nego li učitelju. Dok nam učevna osnova knže: znanje najznamovitijih događaja iz poviesti svoje domovino, austro-ugarske monarhije i pojedinih najglavnijih događaja iz obće poviesti — a čitanka ništa toga ne sadržava, dotle može svaki učitelj onaj „najznamovitijih“ i „najglavnijih“ shvatiti po svoju, pa u školi nešto tumačiti i predavati, što možda nobi smio i što nobi odgovaralo svrhi škole; dođim kad hi čitanka sadržavala pot:ubito gradivo primjereno dolučenom vromenu, to tako već sama odrađivala što se ima uzeti, onda se napomenuti slučaj nobi mogao dogoditi, te bi ne samo učitelj, već i druga noka gospođa, mogli bostržnije i mirnijom savieđu spavati.

Predstavljam dakako pri svomu tomu, da poviestni sadržaj čitanke bude onakav, kakav mora biti i u onom obsegu, kako to dolikuje.

U osnovi utješljiva je ipak riječ „događaja“. Tu barem nećemo vidjeti onako bezsmislenih kultura, kao što su np. u II. slov. št. štiva 112, 113, 115,

ugovor s Njemačkom koristnim, inenito za Galiciju, ako Njemačka ne dozvoli kroz 12 godina sniženja carine na žito i drvo iz Ruske (što ima po ugovorih pravo učiniti kad hoće). U predpostavci da toga Njemačka neće učiniti, glasovati će on i njegovi za predloženi ugovor.

Iza njega uze riječ ministar trgovine Baerwald. On počimlje svoj govor sa izrekom: „sve na svijetu smie stojati koliko valja“. I kod ovih ugovora pita se, da li valjaju koliko stoje. Oni nas stoje žrtava, al mi doživamo dar stalnosti za 12 godina. On se čudi, da se je govorilo samo o žrtvah kod vina tako, da bi vinari mogli misliti, da oni sami troškove nose; a nitko se nije osvrnuo na žrtve, koje imaju nositi veliki obrtnici. Austro-Ugarska popustila je Njemačkoj najveće u predivu i željeznici. Za tim govori o tarifah za predivo, za pamuk, pak na kovine, pripodobljnjuče najviše te tarife sa onimi u prijašnjih ugovorih. Bolno će se čutiti žrtve, popusti, koje smo u tom učinili. Obrtnici željeza doći će napokon do zaključka, da sa njim naše tarife, uspor žrtava, draže nego li dosadnja nestalnost. Popusti kod papira, stakla, keramičkoga obrta, drva, kože, pokrivaču se sa popusti s druge strane u istih strukah. Nebi se smjelo govoriti o razlikosti prohibitika Austrije i Ugarske, jer kad bi se to načelo poprimilo, tad bi se moralo govoriti i o razlikosti pojedinih pokrajina, pače i kotara, i o razlikostih između gradova i ladanja. Ako je dobro razumio česke zastupnike, protivnike ugovora, oni su njim s toga protivni, jer se njini ukrepljuje političke saveze, koji njim nisu mili. Al upravo s toga su prijatelji političkih saveza za ugovore, jer se ovimi oni ukrepljuju. Drži u ostalom, da ugovori nisu tako štetni za Česku, jer je raznih prošnja proti njim od drugud dobio, al iz Česke nije. Govori o tarifah na žito, drvo, živinu, kod koje da najveće valja ugovor glede prevažanja iste, koje bijaše dosad izvrgnuto promjenam. Dolazeć na ugovor s Italijom, priznaje, da je dosadnje stanje obzirom na lan za nas pogoršano, nu da drži, da je obzirom na druge predmete poboljšano. Ustanova glede carine na vino, da je ozbiljna. Proti Klaiču spominje, da bijaše obdržavana anketa i radi vina i navadja imena članova te ankete (ti članovi su iz Tirola, Austrije i Burgstaller iz Trsta, nijedan iz Istre nit iz Dalmacije). Pripovjeda pak, kako je

116, 117, 118, 122, 124... Već se nadamo dobiti štiva, gdje će biti očajni takvi dogodjaji, koji će na djanjivo arce i volju krepko i odlučno djelovati, te sjegurno i postignuti onu svrhu, kojoj su namijenjeni.

Isti zahtjev, što ga iztknuh za poviest, valja također za zemljopisa. Istina, da se zemljopis neće uzimati porabom čitanko, već više rješujući na tabli, uz kartu, globus, uzastim razlaganjem — al ocelo gradivo mora ipak da dodje u čitanko već radi toga, da bude učitelju ave pripravno i gotovo štva ima uzeti, a drugo za ta, da učenicu izmognu dohivene znanje za čitankom u ruči u školi i kod kuće opetovati. A da dočitna štiva djeca više uzljubo i marljivije uzdičaju, valjalo bi, da budu čim zanimivije sastavljena. Uz jerve spomenuti oblik pripoviesti, shodan bi bio i oblik putopisa.

Mladić nar. Kastavac ide o vojnike, to putuje parobrodom iz Rieke u Pulu: što li on sve vidi? — Čitajući taj putopis učenicu će u novoj ugodnijoj formi posmatrati ono, što je jerve kad obuke naučio i upoznao. Zar mu neće to milo ugadniti? A kojim li nepotokom, kojim li žvrim interesom i zasnosom neće ono predjelo dotičnik promatrati, kad bude jednom sam onaj put učinio? kad bude lievu u lice gleduo ono, o čem je nekad u škol-kih klupah tek sanjao.

(Dalje sledi).

nastala ona ustanova. Vladi bijaše poznato, da su vinari Tirola i Dalmacije protivni sniženju carine, s toga se je protivila tečajem razprava željam Italije, al je konačno morala pristati na onu ustanovu. On neće prorokovati, da će ju Italija upotrebiti, misli pak, da neima razloga za to. Navadja pak cionu vina talijanskoga i prošnje iz neklih predjela Tirola, da se carina na vino snizi, i dolazi do zaključka s pitanjem: da li bijaše bolje poprimiti onu ustanovu ili ostaviti u valjanosti stari ugovor? Ugovori su jedna celina, gdje se na pojediniosti neima obzira uzimati. Progovoriv pak u kratko o ugovorih s Belgijom i svajcarskom, dolazi do zaključka, da će 1. februara 1892., kad stupaju u život, bit znamenit dan. Dosiže se volika svrha, izvršuje se velik čin. To priznaju svi skoro bez iznimke. Ugovori odgovaraju nesamo gospodarskim svrhama, nego i političkim: oni ukrepljuju savez sa Njemačkim carstvom i sa Italijom. S toga se nada, da je osjegurano poprimljenje istih. (Burno ponavlja juče se odobravanje i pljeskanje, inenito među Niemci. Ministru čestitaju njegovi drugovi i mnogi zastupnici, među njimi i prof. Šuklje).

Kad su se utišali valovi povladjivanja, progovorio je dr. Laginja. Te se izjavio proti ugovorom obzirom na čast parlamenta, obzirom na gospodarske razloge, inenito na ustanovu glede carine na vino, te obzirom na političku stranu ugovora, izraziv se proti trojnom savezu te davši izjavu proti onoj prof. Šuklje-ta. (Njegovo znamenit govor donasamo u celosti Op. U.)

Dr. Exner, Niemac lijevičar, kao jedan od zastupnika grada Beča, polemizuje proti knezu Lichtensteinu i njegovim drugovima, i govori za ugovore.

Čeh Špindler govori proti ugovorom glavno s političkih razloga, pošto su s gospodarskih već drugovi njegovi dovoljno govorili. Udovoljenjem austrijskih naroda da bi se mir bolje uzdržao nego li ovimi ugovori. Svršuje sa upozorenjem „nek Austrija pazi, da toli cienjeno djelo ugovora ne bude znamenovalo za njezina kraljevstva i zemlje trgovačko-političku šadovu“.

Dne 18. jenara govorili su za ugovore: Niemac lijevičar Tausch kao zastupnik iz poljedelskih krugova Česke, tvrdeći, da ako još nemožemo pjevati hvalu ugovorom, neimamo radi njih nititi naricati; Poljak J e d r z e j o w i e z, komu ugovori nisu ideal, al su korak na bolje, što se trudi dokazati obzirom inenito na Galiciju; njemački nacijonalac dr. Hofmann, koj iziče, da već sam pogled na zemljovid kaže kako oba carstva, (njemačko i austro-ugarsko) skupa spadaju, i da si već po povjesti i plemenskom rodbinstvu blizu stoje (kao da je Austro-Ugarska napućena samo Niemci, kojih pak ima jedva četvrtina svih stanovnika!), koj se obarna na govornika uztrdivršega, da je Njemačka nasilno uzela Alzaciju i Lorenu, i kojemu silno povladjivaju njegovi pristalice; to moravski česki zastupnik, c. kr. savjetnik M e z n i k, tvrdeći, da je ugovor s Njemačkom koristan, i da u njem, kano nit u trojnom savezu, neima pogibalji za česki narod — dočim da ugovor s Italijom ima dvie erne točke, naime carinu na lan i na vino. Proti ugovorom govorili su toga dana Pattai, Zallinger i Čestmir Lang. Prvi njih govorio je kao Bođlija izičući, da su ugovori štetni za Beč; inače je i on, kao Niemac, za što prijazniju politiku s Njemačkom. Drugi Tirolac, oborio se je sa svom silom

proti ustanovi glede carine na vino. Proti ministru poljudjelstva navadja brzovjavko i izjavo, koje glase, da će onom ustanovom biti uništeni vinogradari i vjeronvoci, da ona znači propast celih predjela. Ministru trgovine odgovora, da će posljedice ugovora s Italijom biti upravo pogubno. Kad je govorio o tom, da je mnogo toga zamučao. On je tvrdio, da je anketa i za to obdržavana bila, al nije rekao, u kojem smislu se je izrekla. Za članove iz Tirola zna, da su bili proti onoj ustanovi. Pravo daje ministru vellećemu, da neće prorokovati, da li će Italija uporabiti onu ustanovu, jer je možda već čitao, da se u talijanskoj komori zahtjeva, da se odmah uporabi. Italija mora to učiniti, jer nezna kamo s vinom. Kad to učini, i pošto je talijanskim natjecanjem uništeno voćarstvo u južnom Tirolu, bit će uništeno i vinarstvo; a narod će posve osiromašiti. To pako nemože na narod povoljno djelovati nit u patriotičkom smislu. Narod veoma bolno dira, kad vidi, da se radi u prilog Italiji, na koje poljanah je on svoju krv proljevao za Austriju. Ustanova o carini na vino je pogibeljnija nego li autonomija južnoga Tirola, o kojoj nije vlada pustila nit razpravljati, jer je držala, da se mora suprotstaviti stanovitim težnjam. „Ako nećete, kliče na svrsi, uništiti vjernih Tirolaca; ako nećete — odprostitute što to kažem — posebice u južnom Tirolu, obavljati poslova Irredente, — tad molim vas, glasujte za predlog manjine“.

Čestmir Lang, veli da je Niemcem lahko glasovati za ugovor s Njemačkom, jer od srca žele, da budu čim tečnije sruženi s tim carstvom. Ljevičari toga doista otvoreno nekažu (Prigovor na lijevičar), al nacionalci su to izrično priznali. Već s toga su Česi proti tom ugovoru; a proti njemu su i s gospodarskih razloga. Navadja pak kako je škodan inenito Českoj, a koristan Njemačkoj, koli glede poljudjelstva toli glede obrta.

Poslio Lauga bio je odlučan konac razprave.

Upisani govornici sa obijuh strana izabrali su glavna govornika. Protivnici ugovora Čeha Kaizla, zagovornici ugovora lijevičara Russa. Govorili su slededeći dan, 19. jenara. Dr. Kaizl razvija i dokazuje celim svojim govorom, da popusti carine na žito, kod avoza iz Austro-Ugarske u Njemačku, nisu ništa vriedni, pak s toga da nobi imali nas ništa stojati, a ipak nas prilično stoje. Njemačka je morala sniziti tu carinu, da uzmogne dobiti čim jeftinije hrane za svoje podanike i ona bila bi to učinila bez ikakvoga popusta s naše strane. A ipak se je s naše strane popustilo u prilog Njemačkoj, u carini za obrtnine, čim se je dakako naše obrtnike ošetilo. Sam izvjestitelj većine govora o žrtvah, koje smo učinili; i zagovornici ugovora govore o štetah nam nanešenih; i ministar trgovine razpravljuje, je prilično obširno o popustih, koje smo učinili Njemačkoj. On je toga mnogo naveo i uztrvrdio u svojem gladko i elegantno sastavljenom govoru, dočim se je veoma malo upustio u to, da dokáže da naš obrt neće trpiti. Govornik pak navadja pojedine struke obrta, koje će trpiti. Nastavlja, da kaošto je njemačka učinila dobar posao sa ugovori, da ga je učinila i Italija. Navadja kako nas ugovor s Njemačkom i u Italiji oštetaju, kako se odnošaji među Njemačkom i Italijom, na štetu Austro-Ugarske, učvršćuju. On drži, da je tu glavna stvar ugovor između Njemačke i Italije. Taj ugovor između Njemačke i Italije se je tad naslovom troj- uoga saveza porabilo, da se i Austrija

potakne da sklopi ugovor, i to ugovor, kako ovdje u svojem štetnom obliku i sastavku prodleži. „Faktum je, da smo mi, rado ali nerado, morali sudjelovati i zajedno ići, i mi smo išli sa vojničkom pratnjom glasbe trojnoga saveza. I u tom leži znamenovanje i vrednost trojnoga saveza: on bijaše zavodno sredstvo, kojim smo bili potaknuti, da sklopimo ove ugovore. Mi smo oni, koji ćemo imati najveću štetu iz ugovora“.

Glavni govornik za ugovore dr. Russ, lijevičar-Niemac, dieli protivničke ugovora u tri diela, naime one rudi vina, koje nemože nit rieču pobiti; Čeho i antisemite, koje također nemože pobiti razlozi, već nastoji odpraviti pojedine govornike kojekakvim doskočkama. Spominje također izjavu prof. Šuklje-ta, i protizjavu dr. Laginje, te prelazi na Kaizla, tvrdeći, da ugovori nisu tako zli, kako jih on predstavlja.

Iza svršenoga toga govora došli su na red stvarni izpravci. Mi ćemo posebice donieti izpravke prof. Šukljota i dr. Laginje. Ovdje samo spominjemo izpravak Nabergojev proti Stalitzu, da ima Trst četiri zastupnika a ne tri; izpravak Dipauli-jev proti Franu Coronini-u, da se povjest o prodavanju vina po 10 novčića nije sbila lani nego 1888. i to sa nekim nepitkim vinom te da bi, po viestih, što jih je iz Gorice dobio, bile želje! nazori gosp. grofa prava nesreća; Coroniniev proti Dipauli-u, gdje navadja tri novine izlasće za Gorici, kojih nijedna se nije izrekla proti ugovorom, uiti slovenski list („Nova Soča“), koji se nije mogao mrzljivo izroci o ugovorih nego li se je izrekao, i koji valjda nebi bio tako mrzlo govorio, kad bi pretili propastju zemlje; Widmannov proti Zallingeru, da će Tirolci i na dalje ostati vjerni, ako i bude primljena ustanova glede vina; Zallingerov proti Widmannu, da on drži, da se više patriotički radi ako se na sve okolnosti vladu upozori, kaošto ju je on i na neke težnje u južnom Tirolu i na osiromašenje puka, nego ako se jih nastoji prikriti crvenkastim „flaštom“.

Izvjestitelj predloga manjine dr. Klaič tvrdi, odnosno dokazuje, da su svi zastupnici vinskih predjela za taj predlog, osim Frau Corona, koj se svakako vara; da su sami zagovornici ugovora pitanje o carini na vino ili mimoišli ili spomenuli ga kao crnu točku ugovora; proti ministru trgovine, da su se okolnosti od god. 1887. do danas promjenile, da će se Italija poslužiti onom ustanovom, da je žalostno, što se u odbor za vino nije pozvalo nijednoga vještaka iz Dalmacije, koja proizvadžja trojtinu vina sve Cislajtanije, da žali što ministar nije kazao kako se je dotični odbor izrekao, a on sudi, da su se svi, osim zastupnika iz Trsta, izrekli proti ustanovi, da je vlada bila dužna raditi prema toj izreci, odluci; žali također, da se ministar nije osvrnuo nit rieču na pritužbe protiv zlim posledicam ustanova glede ribarenja i oblnoga brodaranja. I ako ministar govori, da su žrtvo, koje činimo premija za stabilnost kroz 12 godina, tad on pita, jeli pravo, da tu žrtvu nose najvećim dielom vinari? On drži, da ne, i da je to proti pravici, i nada se, da će kuća glasovati za predlog manjine.

Izvjestitelj većine Halvich veli u uvodu svoga dugoga govora, da stojti pred krasnim poljem, pred bogatim poljem žita, koje se je poželo. Poslio govora tolikih govornika, inenito pako poslio govora ministra trgovine, da može on samo koji klas gdje pabrati. Polemizuje proti Čehom, pak

Dalje u prilogu.

Priloga „Naše Sloge“ k br. 5.

proti antisemitom, to proti zagovornikom predloga manjine; pošto pak malo li ništa novoga ne kaza, ne čini mi se nit potrebitim o tom izvješćivati. Zaključuju svoj govor pozivajući se na odnoga Poljaka (Sezeparovskog), da se možemo nadati boljom iz ugovora nego ako bude medju državami-ugovarateljima obstojala međusobna, bezuvjetna ugovorna vjernost. Samo od nje odvisi spas! Vjerujemo i pouzdajmo se.

Nu to je sličido glasovanje, kako bijaše jur priobčeno.

O resolucijah drugi put.

Govor

zast. dra. Matka Laglje u carevinskom vijeću, dne 16. janara 1892.

(Konaq).

Pokušat ću, da nešto obširnije razpravim o tih prigovorih. Pogodovanje talijanskih vina u carinskih cionih doista je vrlo stara stvar. To pogodovanje izraženo je u ugovoru sa obimni kraljevima Sicilijami, — ako se ne varam već na 5. srpnja 1846.

Nu moram odmah ovdje spomenuti, da ta pogodnost za onda ni u brojnem odnošaju nije ni iz daloka imala onaj domađaj, što ga imado današnja polakšica. Tad se jo radilo najviše o sniženju od 7 for. na 2 for., nu danas se radi o sniženju od 20 for. na 3 for. 20 n. Nu kod toga ima još nešto drugoga. Visoka kućo! Kad smo to pogodnosti dali Sicilijam, kad se Austrija navišave još i „carakimi i kraljevskimi“ državami — tako stoji u ugovoru — bili su odnošaji vrlo razlietni od današnjih prilika. Austrija, kao strogo legitimna država, imala je visokih političkih interesa u Siciliji; nu Austrija je osim toga dobila vrlo važno ekonomičke protupogodnosti od Sicilje.

Nije samo carina na robu, što su tovarnici austrijske ladje, bila pogodovana sa 10 postotaka popusta, kao i ona roba, što se isporučila na napuljske brodove; osim toga je Austrija svojim popustom dobila za se najveću pogodnost; mi smo dakle stupili u isto odnošaje, kao svo ono države, što su u Sicilijom bile u odnošaju najveće pogodnosti. Tomu ipak nije dosta; onim polakšicam bio je odmah nadodan jedan drugi članak, koji je naročito ustanovljiavno, da obalno brodarstvo i ribarstvo ostaje svakoj državi izključivo za nju samu, što smo kašnje prodali Italiji bez novca i što načinjavljajući glavni uzrok svih prituzba primorcea u Dalmaciji te Istri, premda se jo god. 1867. reklo, da je to samo „precario“ dopušteno. Nadalje nam se kaže, da uvoz talijanske vina u Austriju za obstanka pogodujuće zaporko, dakle snižene carinske sllavke, bijaše daleko manji, nego izvoz austrijskih vina u Italiju.

Kod toga se, gospodo, zaboravlja vrlo važna činjenica. Zaboravlja se naime, da do godine, 1880. Istra u stvari carino no bijaše ni austrijskom zemljom. Mi smo bili carinski izuzetak (porto franco). I Dalmacija imadoše poauban, za se povoljan carineki obseg.

Da li su statistički podatci Austriju uzeli to u obzir i da li su ti podatci pravilni, o tom dvojim. U izvješću odbora veli se naime barem četiri i pet puta, da se nije oslonili na statističko podatke, što su na razpolaganje.

Mi smo sađinjavali carineki izuzetak, to nismo plaćali carina na kolonijalnu robu; mi smo imali razlika, i to najpotrebitnija sredstva živeža, daleko boljnija nego danas. Već iz toga jedinoga razloga imala je zaporka posvema odpaći (Tako jo! na desnič).

Što se tiče statističkih podataka, moram konstatovati, da ni ona gradja, što nam se daje u odgovoru izvješću no sklada svagda s onom, što nam ju je predložila vnkoga vlada. To je u ostalom za me vrlo jasno, jer nam prije više godina od nekoga praktičnoga staroga šumarskoga upravitelja čuo, da je on lovnu snagu svoga malenoga areza za statistički materijal morao označiti sa polovicom srne. (Veselost). Bio je naime tako malen prostor, da se jo, računajući po matematički, samo pol srne moglo ubiti kroz godinu dana. (Veselost). Da se može ubiti mali ili voliki srnjak, to sam čuo, ali da se ubije polovica, toga nisam čuo.

Ako je potonjih godina veće množstvo austrijskih vina izvezeno u Italiju, to jo mogući; to i vjerujem. Nu pita se, kakvo je vino bilo izvezeno, za cto no dalma-

tiško vino, koje danas e talijanskimi vini, barem donokle, može konkurirati; to su bila vina silno mješana e alkoholom i po svojoj prilici bila vina, koja su se izazala u vođoj koloniji nego li primorska crna vina za mješanje.

Pridržanje ono zaporka jest za vinarogradarstvo u Istri i Dalmaciji, to za vinskog trgovinu naročito već po sobi volika pogibola, a su to su gospoda prodgovornici pružili dovoljno dokaza.

Ja ću svojo primjetba na to ograničiti, da su Istra i Dalmacija takovo zemljo, gdje privreda nije na drugom ni kojem polju gospodarstva toli izdašna, koji u obdajivanju vinograda. Tlo i odnošaji podnebnja, a po gotovo suho i tanko zemljište takovo je naravi, da se na drugo grano privreda gospodarske proizvodnje, koja bi mogla biti izdašna, ne može ni pomisliti. Od prodanoga vina plaća Istrijanac i Dalmatinac porez i znatno i težko dugovo, koje je morao napraviti za neprodnih godina od 1850 do 1870. Od prodanoga vina moraju stanovnici Istre i Dalmacije nabaviti najpotrebitniji živež bar za pol godinu.

Iz toga slijedi, da čitavo gospodarstvo, da obstanak ovih zemalja osivna e na tom, da uspeva proizvodnja vina, i da su cionie vinu takovo, kako bi nadmašilo troškove proizvodnje i doniole neki dobitak. Naša vina mogla su se takmiti s talijanskimi uz carinu od 20 for., ali uz carinu od 3 for. 20 nvd. no e podnipošto moći da se takme.

Danas je njegova proizvodnja ministar trgovine pripisano kako glavni dokaz cionik talijanskih vina i to iz Barlate, po kojem je poprična ciena prihvaćena na 30 lira. Ja mislim, da taj prosijek nije temeljit. Čuli smo, da ima vina po 40 i 45 lica; nu govori se i o vinu drugega i trećega razreda, pa i od nižih razreda od 12, 8 i pačo od 7 lira.

Tu eće poprična ciena biti svakako niža. Meni su pripoviedali trgovci s vinom, da mi možemo dobiti dobru vrst vina na istarskoj i dalmatinskoj međi po 11 for. po hektolitru uključiv k tomu carinu od 3 for. 20 nvd. a e druge strane pripoviedao mi jo Talijan, a ne Hrvat, da e svu svoju lozu sasjedi no bude li dobiva 11 for. za trošak hektolitra vina (Spinčić: U najboljih godinah!); da u najboljih godinah kad jo trgatba najizdašnija. Gdje je u dohodak od zemljo, gdje dobitak i trošak za uzdržavanje obitelji?

Po tom nam je jasno, da mi ne možemo u mezebitnu konkurenciju talijanskim vina dobro proći, to jest, da e naše vino u najbolje prilike pasti za jednu trećinu, a to jo sve, što nadmašuje troškove proizvodnje, a to znači, da propada sav došađajni dobitak.

Uz ovakovo stanje stvari razumije se samo po sebi, da se mi ne možemo ugrinjati, da glasujemo za ovo trgovačko ugovoro. Ali ne samo za to zlo, nego se mi moramo kruto tužiti i još na uvijek obstojeće prilike glede ribarstva i obalnoga brodarstva. Jer, gospodo moja, bilo je već doba od god. 1866. i morala bi već nadolje doba, da Austrija kako na političkom tako i na gospodarstvenom polju dokaze, da pomorska obala od Soče pa do Špiće nama, izključivo nama pripada. (Bravo! Bravo! sa strane jednomisljenika).

Ako nam njegova preuzvišenost gosp. prof. Fran Coronini pripovieda, da se u Furlaniji u dolnjoj Gorici uz cionu od 10 nvd. može piti vina koliko se hoće, to jo rado vjerujem njegovoj preuzvišenosti; tja se je slučaj dogodio. Nu jedan slučaj, koji se jo, ako se ne varam, dogodio u „villa Vicentina“, ne smije se uzati kao pravilo. Ja ću dapače dopustiti, da bi jedan dio Gorice i uz pogodnostnu klauzulu, dakle kod talijanske carine od 5 lira i 77 centosima a kod nas uz 3 for. 20 nvd. svoja vina prodao susjednim selima, gradovom i trgoviništa Italija.

Ali to su tako neznatni mjestni interesi, da se na nje no smije nikakav obzir uzeti. Najviše bi se moglo oredbamti otkloniti obšonje u pegraničnomu kotaru; a za to bili i ja bio.

Dakle vino, koje se može piti uz cionu od 10 nvd. (Zastupnik dr. Vašaty: toga no pije Coronini!) ili jo bilo pokvareno, tako zvana bors, ili se tuž radi o jednom indolentnom čovjeku, koji si nije dao truda, da pobje s vinom u Goricu ili ma bud kamo na Kras, gdje jo mogao zaista sa 30 nvd. ulazivno vino ucioniti, to bi ga uz to i dobro prodav bio.

Gospodo moja, moram da svečano izjavim, a to mogu reći i u ime kojih drugova iz onih zemalja, da nas u tom poglodu absolutno ne vodi nikakova narodnostna mržnja ili što takova. Mogući je, da e se ušljed naših razlaganja, govornici i o neknoj Italijanophobiji, ali ja se već sada

proti tom ogradjuju sa poznatom rečenicom: Koriolano, negovorim žedan ovete, nego govornim, jer sam gladan kruha. (Bravo! Bravo!) Čujto! sa strane jednomisljenika).

Napokon se je nama reklo, skoro je matematički sjegurno, da Italija klauzulu, koja pogoduje izvoz njezinih vina, ne e u djelo privesti, jer jo jo tomu protivio i nutarnji i vanjske prilike.

Ja moram proto tomu spomenuti slijedeće. Talijanska vina, ona vina na koje se sada poglavito misli, u svakom se obziru dovoljno alkoholizirana i daleko slađja, nego naša, tako da e ona odgovarati zahtjevom njemačkim, naime 12 stupnja alkohola i 28 grama suhoga extracta od jednoga litra kod 100 stupnja Celsiusa. Ja sam jučer čitaj jedan račun učinjen po jednom Talijanu, u kome on svojo južno zemljake uvjerava, da su oni u stanju odgovarajuć kartelno carini, jedan i pol milijuna hektolitara vina za mješanje exportirati u Njemačku. (Čujto!) I tako morat ćemo se mi kod kuće natjecati an talijanskim vinom, za koje smo obvezani eventualno na 3 for. 20 nvd. carine, a s druge strane pokušati ćemo, da za mješanje naša vina u Njemačku šaljemo, gdje imademo carinu od 10 maraka t. j. 6 for. To su dakle koristi od tih ugovora! Nutarnji i vanjski razlozi, koje bi Italija imala, da ne uvede pogodnostnu carinu, ilustrirati ću sa nekoliko kratkih opazaka.

Sa dozvolom njegove previštlosti g. predsjednika prođitati ću jedan članak, koga sam našao u prilogu lista „Il Caffaro“, dakle u talijanskom listu, od 10. prosinca 1891. Članak taj izvješćuje o jednoj glavnoj skupštini talijanskih producenta vina, koja se je održavala, ako se ne varam, 10. prosinca u Rimu, a pri kojoj je bilo prisutno pet zastupnika, medju ovimi i naš dobri prijatelj Bonghi, čest senatora i drugih uglednih ličnosti. Predsjednikom je bio conte Giusso. U toj skupštini zaključeno je slijedeća resolucija (čitaj talijanski).

To znači: „U protokolu od god. 1887. izvrštena i u novom ugovoru sa Austrijom pridržana klauzula, po kojoj se carina na uvoz naših vina u Austriju od 50 lira (to jest 20 for.) snižuje na 8 lira (to jest 3 for. 20 nvd.) noka se odmah u život uvede.

Imadu se sniziti tarifu na željeznicah za odpremanje vina i drugih poljodjeljskih predmeta.

„Predsjednik conte Giusso jasno je ovo želje obrazložio i dokazao, da neprobnom uporabom ove klauzule trgovačkoga ugovora sa Austrijom, naša bi vina našla široko polje za prodaju u onoj državi, a od voliko bi koristilo bilo osobito po južno pokrajino, kojim je pofalio izvoz vina.“

Tako misle Talijani e uporabi ove klauzule. Kod pitanja sniženja naše uvozne carine na talijanska vina, kod kojega Italija, izključivo Italija odlučuje, stavljaja nam se, moja štovana gospodo, samo po sebi pitanje: da li je naše mnijenje o nejvjerovatnosti ili talijansko mnijenje o koristi uporabe ove klauzule valjano. (Tako ja! desno.) Ja pako mislim, da imadu pravstvo u tom obziru naši južni saveznici. (Vrlo dobro! na desno) Na žalost moram kazati, da jo takodjer i od gosp. grofa Coronina predložena resolucija po mom sudu tek jedno palijatívno sredstvo, s kojim se mi, koji ćemo glasovati proti ovim ugovorom, nećemo ni zanimati jer što to znači? To znači: „Ti Italija morat sa svoje strane sniziti carinu na vino, ako to i mi učinimo.“ Mi nemamo nikakova interesa pri tom; mi možemo najviše interesa u tom naći, ako mi carinu od 20 for. snizimo na polovicu i smatramo to kao zaštitnu carinu za naša vina. (Bravo! na d u s n o).

Mislim, da sam dovoljno kazao, da obrazložim bar donokle zašto e glasovati proti ugovoru. Ja bih mogao još mnogo o tom govoriti, ali već je dosta kasa, a opet je o tom i s druge strane dovoljno govoreno, to bi možda samo opetovao što nije potrebno.

Ali prije nego zaključim, smatram svojom dužnošću, da kažem jednu rič volioštovanomu zastupniku dolno-kranjskih gradova.

Gospodin profesor Šuklje nedavno je slavio trojni savez kao zalog mira. (Povik s desna: O jo! O jo! i smieh desno). On je pri tom izjavio, ako sam ga dobro razumio, da on tu izjavu daje u ime svih slovenskih zastupnika. (Zastupnik Purkhart: to bi žlostno bilo.) Ja moram to u toliko izpraviti, da u koliko mi je poznato, nisu svi slovenski zastupnici gospodina kologu na ovu izjavu ovlastili. (Bravo! na desnici). On jo po svoj prilici hito reći, da su ga na to ovlastila dva gospoda, s kojom jo govorio. (Veselost na desnici).

Dalje no želim ništa reći. Moje mnijenje o toj stvari, a po mom najboljom uvje-

renju, to moje mnijenje no e bitu osamljeno ni u slovenskih krugovih, jest ovo: Ima ratova, u kojih no poginu svi, ali ima i mira, u kojem ne žiru svi.

Na grobu našega slavnoga zemljaka, generala Grivičca, ključno posred tuđe od olova u ratu godinu 1866. niko so pravo sjećam, kod Kraljičina grada, ako je mogno naći smrti, to koji je kašnje u miru umro, bijaše ovaj nadpis: U hvirenju svojo domovino volika njegova duša no nadjo za se života. Ja sam svrsto uvjeren, da e kod budućih izbora za carevinsko vijeće, nastupiti prije ili kašnje, naši Slovenija razviti svojo zastavu slavo (odobravanjo) te na izbornike upravitii poziv: Logije, naprod u izbornu borbu, jer u takvom miru, u takvom hvirenju no mogu živiti! (Živo odobravanje i pljesak na desnici — Govorniku dštinaju).

Carevinsko vijeće.

Beč 2. feb. 1892.

Prošla tjedna razpravljala se jo u carevinskom vijeću zakonska osnova o pravni i državoslovni naukah i državnih izpiti. Govorilo je mnogo govornika i za proti predloženoj osnovi, u glavnoj i zasobnoj razpravi. Medju protu govornici bili su glavni Česi, kao Masaryk s teorijskog gledišta, Slavik u volikim uspjehom a praktičkoga gledišta, a kao glavni govornik Hsvodil. Ovaj je dokazivao, kako su i naša uvodišta, kako su i pravničkoga nauka i već njemačke, to kako su u njih provede njemačko patriotsko čuvstvo uzgaja. Govori osobito proti podučivanju po svjetu carstva i prava njemačkoga u onoj mjeri, u kojoj se to čini, pošto narodni vez izmedju austrijskih naroda i Njemačke nije nikad obstojao, i pošto so mnogo povno nekorištenoga i nepotrebnoga podučenje. Tvrdi takodjer, da se nemože govoriti o austrijskom državnom pravu nit o austrijskoj pravnoj po svjetu. Austrija neobstoje državopravno već od godine 1868., kad se jo monarhiju nazvalo Austro-Ugarskom. Tu se može samo govoriti o pravih pojedinih država, iz kojih je monarhija nastala, kao što jo poljsko, češko, ugarsko, hrvatsko državno pravu. Kad bi se sve to podučevalo kako valja, tad bi naši pravnici imali drugi pojam o monarhiji, kako jo nastala i kako se u njoj vladati ima, ako se hoće, da bude mira i reda medju pojediniimi narodim.

Kod zasobno razprave (§ 1.) govorio je medju ostalimi: dr. Forjančić. Njemu jo drago što so uvadja povjest austrijskoga carstva, jer e se tako pravne nauke „postaviti“. On nalazi dobriim, da se tri polugodišta uporabe za povjestno nauko prava, a pet za nauko obstojećih zakona, koje valja da svaki izučeni pravnik čim bolje pozna ako hoće, da stupi u javnu službu.

Teorija i praksa valja da budu u pravom razmjerju. Imenito valjalo bi nastojati, da se poboljša uzgoj sudbenih činovnika. To ga pak vodi i na jedan drugi zahtjev, kojemu bi morali zadovoljiti pravnici, hoćući u javne službe, a to jo zahtjivo poznanja jezika puka, medju koji dođu službovati. Taj zahtjev na pogled netozi možda u najužoj avislosti sa predloženom osnovom, ali južni Slaveni čute potrebu takovo uradbe. Poljaci i Česi, kao i Nijemci, imadu svoja uvodišta, na kojih se u njihovih jezicah podučuju; da i Talijani, koji jo u monarhiji mnogo manje nego li južni Slaveni, su na boljem, jer so u inebruku prodaje pravničkoga nauka takodjer u talijanskom jeziku. Samo južni Slaveni neuzivaju nikakva pravna podučivanja na nijednom austrijskom uvodištu u svojom jeziku. U carima neugodnoj uspomoni su mi riči ministra nastave, kojimi jo odgovorio svojedobno na odnosi zahtjiv, da nimo za to manjka uposobljenih učitelja. Ministar opozna u toliko slovenskih pravnika, da bi mogao te uzvrditi. A kad nobi bilo uposobljenih pravnika, tad bi se morao brinuti, da so jih uzgoji, kako so za drugo brine. Prilikom razprave ove osnova, kad se jo iztaknulo, da neće bit profesor za austrijsko povjest carstva, odgovorio je ministar, da e za sad upotrebiti profesore s filozofskoga fakulteta i sve moguće podučiti, da se jih za ovu struku uzgoji. Slično nek so postupaj i za slovensko podučavanje. Nek se uvedu podučanja u slovenskom jeziku, pak e se skoro potrebni učitelji naći. On jo u odboru potaknulo, da se u propieh bar za sudačke izpito postavi ustanova glede poznanja jezika. Boli ga, što so jo tomu protivio jedan suplmentik (Poljak).

Južni Slaveni moradu se baviti i sa pitanjem jezika dok nebude odredjeno

kako je pravo. Ako se nezalutljiva neposobijanja u jeziku nit na sveučilištu nit kod sudbnih izpita, tad će se pravosuđna uprava morati zanašati i na dalje na svjedočbe, kakve se do sad izdaju, na svjedočbe, koje se često na pozvo neposobijanja nadaju. Doprinos pak svoj govori: Ustanova glado poznajanja jezika je nužna. I pošto nju se ova osnova neprotilvi, on će za nju glasovati. Govorniku su na mjestih glade jezika povladjivali Slovenci, Hrvati i Čosi. Završetak bio bi morao svakako drugačiji biti. O cijelom govoru, imenito koliko se tiče jezika, dalo bi se mnogo govoriti. Bar djelomice čini se, da ga je htjeo popuniti dr. Luginja. On je kod § 2. postavio predlog, da se već ovim zakonom pripoznanje valjanost nauka prvih šest polugodišta, probavljanih na sveučilištima u Zagrebu i tamo položen i ravnopovjestni državni izpit za svo pripadnike ove polozone rijeke. Veli, da se u ovoj osnovi govori o stvari i nimalo o orudju, kako da no ju obradi. Za nas Hrvata i Slovence je potrebno, da govorimo i ob orudju, a to je jezik. Jednom se je podučavalo u Graou i u slovenskom jeziku. Slovenci i hrvatski zastupnici su 2. oktobra 1890., sastavili se u Ljubljani, izrekli kako je nužna bar pravna fakulteta za slovenskim odnoza hrvatskim naukovim jezikom. Nisu to učinili obzirom na veliko hrvatsko težnje, nego iz nužde, kojoj je vlada dužna zadovoljiti. Već sad, dok se onakva fakulteta npr. u Ljubljani ili Trstu ustrojiti, imalo bi se doseći toj nuždi poprimljenjem njegova predloga. Navodja pak predmeto, koji se u Zagrebu podučavaju, koji su istovjetni sa onima na sveučilištih ova pole monarhije. Na svrui opaža, da će se njegov zahtjev metnuti u savez sa velikohrvatskim, sa velikoslovenskim, jugoslavenskim tužnjama; al on odgovara na to, da neima nikakvo politike u njegovu predlogu, već se zahtjeva samo pravi odgoj pravnika na temelju obistojeće državne uredbe. Ono drugo pitanje, ujedinenje Hrvata i Slovence, će se dogoditi i bez obzira na fakultete, jer je na bujnoj tabli od koraških Alpa do Zemuna zapisano božijim pretom, da vezove, koji one pučanstvo vežu, ljudi pretrgati nemogu. Govorniku se je povladjivalo živo sa strane Čaha, jednog Slovence i Srba, dočim Hrvata u dvorani nobijaše. Ministar nauke je govorniku odmah odgovorio, da je on naima proti tomu, da se njegov predlog uzakoni. To da spada u naredbe, i on će naredbami urediti u koliko se moće nauustrijska sveučilišta polaziti. Tu će dođ svakako u obzir polazak i zagrebačkoga sveučilišta. Svakako ostaju i na dalje u valjanosti naredbe 30. oktobra 1878. i 9. maja 1882. glade polazka toga sveučilišta. Pošto je još izvještaj o § 2. govorio, glasovalo se je u ovom. Bio je primljen. Glasovalo se je pak o dodatku dr. Luginje k tomu §. Zanj su glasovali Čosi (prvi), Srb Kvekvic, Slovence Grego, oc dočim su ostali priatni Slovenci (Klan, Kušar, Robič, Gregorčić, Suklje) proti njegov glasovali. Jedan Slovence je dr. Luginja silno prigovarao... Samodrug dr. Luginja iz Istre, prof. Spiničić bio je zapriečio prisustvovati sjednici.

Ovoga tjedna dolazi u razpravu zakonska osnova o porezu na boro, to e podpori parobrodarskomu dunavskomu društvu. Ovo poslednje imalo je prije doći na rad, al se je metalo na drugo mjesto, jer vlada još neima osigurane većine za svoje odnosno predloge. Niemoi-ljevičari se protivio tomu, to jest bi htjeli diniti pritisk na vladu obzirom na ponokle promjenjone odnošaje u Čoskoj. I čekali volitasti i Staročosi uvidjeli su pogubnost nagodbe, pak je izgleda, da će se složiti u tom sa mladočosi. Pošto je pak provedenije nagodbe u korist Niemaca, hoće ovi učiniti pritisk na vladu, da nagodbu provede. Takri sa eto Niemci. Kad se radi o probiti državo, koja se slaže sa njihovom stranačkom koristi, tad vidu, da oni samo na korist države rado i da je svatko proti državi, koji proti njeni radi. Inače oni predpostavljaju svoje stranačke, ajamačke, probitke državnim.

Njihov vodja Plesner, da će dobiti viku i onomu državnu službu, to bi pristijon tim bio ostaviti carovinsko vieće. Krušac igra voliku ulogu.

Različite vesti.

Zapljena. Današnje prvo izdanje br. 6. zaplijeno na državno odvjetništvo radi vijesti „Sa kvarnovskih otokah“. Da nebstaju naši predplatnici, prilidili smo drugo izdanje.

Odklivanje. Njeg. Vel. Kralj Fran Josip I. odklivaio je predsjednika privr-

noga auda u Trstu pronuz. g. dt. Dufaisia podlieli mu prigodom njegovog imirovljenja viteški rod Frana Josipa I.

Jušto se uznaa ako će nasliediti umirovljenoga prodajnika najviše sudbone oblasti u Primorju promda se spominju razna imena. Nama je svejedno bio taj sretnik Petar ili Pavao samo da bude potpunom odgovarao svomu uzvisenom znanju t. j. da bude na svojom mjestu kao pravnik i da poznaje osim naših odnošaja takodjer jezike, koji su mu ovdje neobhodno potrebili. Mi kažemo otvoreno, da ovdje nebi bio na svojem mjestu nit bi mogao kako valja izvršiti svoje teške dužnosti predsjednik, koji nabi poznavao u govoru i pismu, osim službenoga njemačkoga jezika, i oba zonaljka jezika t. j. hrvatski ili slovenski, to talijanski.

Glavne skupštine ženske i muške podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu vršilo se u nedjelju, dočitočno utork običnim dnevom redom.

U našelničtvo ženske podružnice bijahu izabrane: Gospoja Natalija Trudnan, načelnica; odbornice g.čno: Ljudmila Manković, Marija Nadiščak, Josipina Delkin, M. Abram i g.đja Marija Smitd.

U našelničtvo muške podružnice: g. M. Mandić načelnik; odbornici g. prof. Dr. K. Glaser, Dr. G. Gregorin, L. Križ, G. Bartoli i L. Furlani; revizijski odbor g. G. Jerob i M. Čotičić.

Vježbe našega „Sokola“, obdržavane u ponedjeljak u dvorani „Mally“, izpale su na obće zadovoljstvo članova i prijatelja toga objubljenoga društva.

Osobito iztakće su mladjahi članovi „Sokola“, koji su izveli obzirom na njihove godine vrlo kraeno odredjene njeim teško programa. Čestitamo odboru i vježbenikom uz iskrenu želju, da bi i nadalje ovako jašili i kripili svoje silo, jer je jedino u vrstom i zdravom tijelu zdrava duša. Izpod Kastva 1. februara t. g. Očekujući, da će Vas po obhozanju Vaš dopisnik točno e sijnano upjolej proslavi dvadesetpetogodišnjeg dične naše članoice obavijestiti, javljam Vam samo to, da se je na dan zabavo razpalo do 100 komada „Spomenice“ k dvadesetpetogodišnjici hrvatske članoice u Kastru, što na ju tikasto tamo u Trstu, te da bijase nadalje do 50 komada podaravano medju narodna društva, novine i svim članoicama u Istri.

Ovom zgodom javljam Vam takodjer u kratko, da je jur namješten spomenik na groblju sv. Lucije nezaboravnomu našem ravnatelju i predsjedniku „Bratovštine“ blagopokojnomu Ernestu u popu Jelutiću. Spomenik je lep u podobi piramide, iz domaćeg kamona.

Veliki ples „Dolavškoga podpornoga društva“ u Trstu bit će kako svake godine u kazalistu „Fenice“ i to u subotu dne 8 t. m.

Plesati će i ovoga puta objavljeno narodno „Kolo“ družtveni članovi u narodnom odjeću. Osim toga plesati će isti plesači i novi ples „Slovan“ što ga je sastavio družtveni plesovodja g. Ivan Umo k na temelju dišto narodnih melodija.

Očekujemo, da će se i naši bolji kru-govi odazvati mnogobrojno pozivu družtvenoga odbora, koji je obilatimi podporami tečajom zadnjih mjeseca ustiel nesretno „influenco“ ristiše na stotino svojih članova od bideo i novlje na torat družtvene blagajne.

Iz Poljana u Liburniji pišu nam 22. p. m. Biti će skoro godina dana, da je kod nas zatvorena škola. Provedio naš gosp. kapelan, Frano Zupan, koji je kod nas učiteljovao kroz 36 godina, morao je napustiti školu radi starosti i bolosti. Pred dvie godine dovršena je i skoleka sgrada, jer je do tada gosp. kapelan držao u svojoj kući školu. Mislio se, da će doći učitelj, ali ga jošte nije, niti najetaj za istoga raspisan. Djeco za školu sposobne imado preko 120, koja, ako i jesu nešto zuala, zaboraviti će svo, dok budu opet u školu išla. To se pako neđe dogoditi po avoj prilici tako brzo, jer rnda no imademo načelnika niti blagajnika, koji bi se morali najviše brinuti za to, da dođu učitelji, to i dok su oni bili u obdini, morali bi se bili tretati oko toga, da dobijemo učitelja. Kad se dakle nitko no bino za nas, to pozivljamo ovim čestite Poljanca, da se sami zauzmu, da dobijemo učitelja, koji bi nam zamjenio veleznašuju g. kapelana.

K prostavl dvadesetpetogodišnje „Hrvatske Članoice“ u Kastru. Obcedali smo u zadnjem broju, da ćemo donioi današ opie te riedke svečanosti, nu na žalost našu obedanja nemožemo izpuniti, jer nam obcedano izviseće stiglo prekasno. Medjutim donasmo za današ eto niže brzojavne čestitke, što no su stiglo iz

raznih strana dičnoj članoici k njezinom srebrnom piru.

Osim brzojavnih stiglo je odboru i pismenih čestitaka kao od g. Fr. Steidlo iz Siska, jednog od riedkih još živućih ustanovitelja kaztavsko članoice; od podočastoga člana g. dr. D. Vitežića iz Krka i dr. A. Dukića iz Pazina, od g. dr. Josipa Dorenčina iz Križevaca, od g. V. Marjanovića iz Pazina itd. Evo brzojavnih čestitaka:

Beč. Žaloči što nemožemo biti tamo, pridružujemo se ovim putem današnjeg slavil. Najstarija članoica Istre budi i nadalje ognjište prosvjete hrvatskoga naroda onog kraja. Živili, kliču ponosom, njezini članovi Luginja, Spiničić.

Beč. Čestitamo napredovanju, ovalo gojlište divno hrvatske sviatic.

Akad. družtvo „Zvonimir“.

Kopar: Četrnajst godišnja sestrica najzapadnijega kraja pozdravlja svoju predragu sestru najužitočnijega diela mila Istre, dičnu članoicu Kustavsku prigodom njenojzavačnog dvadesetpetogodišnjega veleznašuju života, kliču srdačni: živili Članoica Kopsarska.

Opatija. Najstarijoj našoj članoici, bedemu hrvatsva, prvomu izvoru narodnog pokreta, kliče prigodom dvadesetpetogodišnjice: na mnogaja ljeta, posesticina „Zora“ u Opatiji.

Pula. Veselju svojo najstarije sestrice, koja danas svetkuje srebrni pir i bere vionce sa slavenskog lovoru, pridružuju se rođjena brada

„Slavjansko Članoice“.

Pula. Prvom gnjezdu savijenu velikim naporom od učviljene kćerke majke slave, iz kojeg prhušo svi sokolovi, da probude uspavano braću širok mile nam Istre, nazivlje aretan dvoastopi Vidovan, kliče: slava, napred, noudajmo so!

„Diritto Croato“.

Sv. Petar u Šumi: današnjoj proslavi naje svoje pridružuju šo duhom ovdješanja istomiselna kćerka.

„Hrvatska Članoica“.

Trst. Širiteljicu čistog hrvatsva, svoju ravnu pomoćnicu, slavaju svojo srebrni pir, pozdravlja gromkim: živili!

„Naša Sluga“.

Trst. Prvoj buditeljicu narodno misli i sviesti u kralnoj Liburniji prigodom srebrnog pira kliče burno: slava!

Politično družtvo „Edinost“ (Konac sliedi).

Iz zapadne Istre pišu nam. List „Kataloška Dalmanija“ donaša u broju 4. tek. god. sliedeću vies:

„Njemački car, prije nego je primio zakletvu novog Poznanjskog nadbiskupa Stabljevskoga, uprvio mu je predikuli: „Vaše je, reče, poslaststvo mučno. Ono zahtjeva, radi osobitih odnošaja Vaše biskupije, puno mudrosti i vionosti. Ja Vas predložih Papi i priznah nadbiskupom Poznanja u nadi, da ćete u Vašem častnom djelovanju ponasat se uvijek prema načelom, koja Vas kao kršćadina obvezuju prema vladaru i državi. Uzdam so, da će Vam pođ sa rukom, da umirite razpre, koji nisu opravdane izmedju sinova iste zemlje; da ćete Vi ilit u sreo vašim biskupljanom štovanju i vionostu napram vladaru, pošelj vlastim i obzir napram zakonom, i da ćete stanovnike dovesti do sloga.“

Ovo je cio program, ali iz njeguo proizveo, da je u Poznanju slabo po Prusaku, jer da Poljaci ono pokrajino nit ljube nit štaju svojo gospodare. Uzroke naka car traži u uspomennih „Kulturkampfa“ i uspomennih „Nationalkampfa“, jer su oba uzeli za goslo: proganjanje — onda vjere, sad poljske narodnosti ta dvojimo, da li će Stabljevski uspjelj, da umiri duhovno, dok ne prostanu narodite za kladu, dotimami milijuna maraša podražavane, kojimi je ođit, „zakonom“ ustanovljena svrha: uzimati Poljaku zemlju i materinski jezik, a predavati oboje Niemcu. Dok je to nevolje, dok je to grde nepravice, uzalud so kršćadin (protestant) pozivlje na upliv katoličkog episkopata. Oraj može i mora miriti, ali uz to nemože i nesmije ernu reći, da je bilo.“ — Tako „Kat. Daln.“

U Poznanju našino so niemci, — a u nas so liepo talijandi i niemci. U cijeloj biskupiji porečko-puljskoj neđe nađi, g. uredništvo, niti jednjoga jednjoga zaroda, u kojem da ovaj hrvatski puk (sasvim da ga je brojem preko dviestrućine u biskupiji) dađo na uzgaj svoje djecu, da se izobrase u milom matetinskom u hrvatskomu jeziku. Sin našega naroda hrvatskoga nemože postati ni fratrom, ni popom, ni profesorom, ni sudcem, nit ljednikom, a niti ikakvim član-

nikom, ako se prije no guči tuđjimi jezici. Za dokaz tomu neka govore prosvjetni zavodi u Pulii i Koprnu. Pa da znate tko još podupire to grde nepravice, dapačo tko poduzimio je proganjanje naše hrvatske narodnosti... Nemoćmo dalje, g. uredništvo, jer znamo, da vas vrlo rado pliono. — Nu na dušu stavljamo našim zastupnikom u Beču, da se svojski zauzmu na shodnom mjestu, da se to grde nepravice, koje mukotrpno podnaša naš hrvatski i slovenski puk u Istri, već jednom odstrane. A ođekivat bi se imalo, da u tom podpomognu našo zastupniko i dalmatinski zastupniko — kao što će rado učiniti zastupniko česki i nekotji barom slovenski — akoprem bi ih imali podpomoci svi slavenski zastupniko. Sramota je neoprostiva zvati se „Slavencem“ a družiti se proti pojedimim granam slavenskoga stabla.

Hrv. akad. družtvo „Hrvatska“ u Graču izabralo je u svojoj sjednici od 23. pr. mj. sliedeće članove u novi odbor: Predsjednik: g. Gjurio Forri stud. jur.; podpredsjednik: g. Josip Lobort stud. med.; tajnik: g. Milan Vlad. Orjenjak stud. med.; blagajnik: g. Dragan Manco stud. med.; knjizničar: g. Josip Radović; revizor: g. Mijo Cettolo stud. med.; g. Pavao Čulumović stud. med.

Iz Porečelna pišu nam soljak predplatnik konaco Jonara: Kad sam bio dne 29. t. m. u Trstu, uzeš s sobom kući vaš dični list „Naša Sluga“, da ga no moram po poštar traziiti. Vračajuć se parobrodom „Istarskoga parobrodarskoga družtva“ kući, sjedoh nedaleko Pirana uz gospodaku sobu na parobrodu, jer mi je taj godilo sunco, koje so nonadano pojavilo. Na to izvadih iz čepa dičnu „Slugu“ i pođoh ju čitati. Za nosredu opazili to nekotji poročki voladaište to pozvav sobara, rekoho mu, ba me odanlo potjera. Sobar ih pošluše, to skoćiv po oienik za putnike, rečo, da moram pitniti i for. i 50 nov. ili so odmah odanlo siliti. Gospoda silno zadovoljna odubriše stopak uljudnjoga sobara, a radost sijala im iz orovnih ođiju. Medju njima bio je i talijanski propali kandidati.

Tomu no treba tuanča, a ja kažam samo toliko, da bi me bila boz dvojbog gospoda povukla i u sobu prvoga razreda, da sam dičao njihovu „žalitorbu“, ali jer sam dičao čestiti „Sluga“ — marš, ščavo!“

Iz Sluma (občina Buzet) javljaju nam, da je tamonja mužka mladož — većinom zreli mladići — pjevala prvi put u nedjelju dne 24. janara hrvatski v. misli, koju je ođitao g. kapelan iz Lanišća. Ti čestiti mladići stvorili tako pjevačko družtvo, koje će i u buduće pje atik kod bogoslužbog Bogu na diku i slavu u sobi na čađ. Ne mogu vam opinati kolika bijasno medju pukom radost, što je dođ toli liepo i skladno pjevanje od svoje mladoži u milom nam hrvatskom jeziku. Mladici se podielile na dvie strane oko izbrivenika, to sad jedni sad drugi podavaše slavu Svovjénjemu sladkom i ugodnom pjesmom. Bilo im to na čađ a njihovim drugovom širom Istre — gdje ne ima hrvatskoga pjevanja — na pobudu.

Obiteljaka srača! Iz Zabića pišu nam, da je tomo porodilja dne 20. prošloga mjeseca seljakinja Jelona Iskra četvero djeoo i to četiri diše i zdrave djevojčice, kojim nadonuše na sv. krste sliedeće imena: Jelona, Franica, Josipa i Anka.

Majoi imado 30 godina, to so nalazi u dobrom zdravlju ali u siromušnom stanju. Radi toga uđinio bi dobro dielo, koji bi njoj pritekao u pomoć makar i malotnim milodarom, te da njoj pomogne prahrniti onoliko nojejad. Pošta za Zabičio imst u Iltroskoj Bistrioi, a spremni smo i mi primati milodaro za onu ubogad.

Banka „Slavija“. Kako nam javlja generalno zastupstvo toga narodnoga novčanoga zaroda, imonovalo je dne 1. t. m. ravnateljem odila I—II (osjeguranje ljudskoga života) doasadnjega glavnjoga zastupnika osjeguravajućog družtva „Unio Catholica“, g. Josipa Prosonoa.

Bratovština hrv. ljudi u Istri“. Uplutili su knu utemeljitelji: Črnadač Dr. Vlad. odjrtotnik u Sisku, Dr. Kopad J. odvjetnik u Zagrebu, Mrakovid pop. Josip u Bakši svaki po 25 for.

Darovali: Ružid Ljudević velozrač u Trstu povodom sjajne narodno pobjedo u zapadnoj Istri fur. 100, izraziv želju, da sa svotom od 25 for. postupno utemeljiteljinim stanom, a ostala svota od 75 for. ide medju darovo. — Starina Jakov umirovljeni župnik i dočan, prigodom zlatno v. misio u rodnom si mjestu Črnolnju darovao „Bratovštini“ za dopunjenje glavniće njegoje od 8000 for., svotu od 84 for. 44 nov. — Rodoljubli iz svih krajeva kralno Liburniji, svotkjući pobjedu zapadnih Istrana prigodom izbora za carovinske vjeđe, eakupisu u prosvrtaji članoice „Zora“ u O-

otiji svotu od 30 for. 40 novč. — Pri-
odom otvorenja hrvatske čitaonice „Du-
ice“ u Lovranu sabrao atolaravnatelj
ajm. Jelušić for. 37. — Hrvatsko društvo
ranom u Gospiću u slavu pobjede istar-
kih Hrvata for. 10,01. — Svedonici do-
danije Kastavsko na pastirkom sastanku
članom u Kastvu darovali for. 12.

Društvenom pravaš u Zagrebu przygo-
om napitnice zastupniku prof. Spiničiću
akupio 5 for. 10 novč. — Volarić Fran-
ogoslav iz Vrbnika sabrao tamo u prijaj-
bljskom društvu for. 3. — Mjesto pogre-
no vjenca pomorskom kapetanu pok-
ndriji Kranjec na Veloskom daruju pri-
atelj for. 10.

Odbor čitaonice u Omišlju kao čist
eihod zabavu priredjeno od iste dne 23.
ept. 1891 priposlao for. 10.

Pridodom mlade sv. mise Antuna Ra-
užina dne 11. okt. 1891 u Puntu sku-
ljeno od svatova njegovih kao mlodar
Bratoraćini for. 17. — Čitaonica „Zora“

Opatiji daruju dug bivšeg nekoga nje-
nog člana for. 10. — Jelušić Ernest
trkov sakupio na Antonje na imendan
ednog sređera u Pazinu for. 6 novč. 30.
— Dminić Jakov sakupio u veselom druž-
vu kod župnika A. Lusino u Orleau for.

— Dr. Kopač J. odvjetnik u Zagrebu
aruje 3 for. 43 novč. — Kalčić Josip
abrao u veselom društvu kod Trinajstić
ata u Sv. Mateju 1 for. 78 novč. (Slidji).

Narodna čitaonica u Splitu razasliho
ozive svojim članovom na plesove, što
u prireduju u društvenim prostorijama
no 30 siječnja, 13 i 27 veljače 1892.

Javna zahvala.

Najjuerdnije blagodarimo svoj ovoj č-
stitalj gospodi, koja zapričena i pomoglo
prisustvovati proslavi dvadeset i pet god.
obstanka „Hrvatske Čitaonice“ u Kastvu,
podprešo na materijalno, ito: Vel. prof.
Vjekoslav Spiničić 5 f., dr. Matko Luginja
5 f., dr. Ante Dukić 3 f., Ante Puž 5 f.,
dr. I. Dorončić 2 f., Franjo Steidl 2 f.,
Zemlji Vinko 2 f., dr. Dinko Vitezić 5 f.,
Mato Širok obć. savjetnik 2 f., Vinko
Markijanović 2 f., M. Mandić 2 f., A.
Elner 1 f., Jakov Mizek 1 f.

Pošto nam nije moguće poimence za-
hvaliti se svim, koji darovaše povrh ulaz-
nice, zahvalujemo se ovim, željom, da se
našega društva i u buduće ovako sjoto.

Hvala svim onim dišnim domoljubom,
koji se sjetioše tu nam priposlaoše brojavno
ili pismeno čestitke.

Istodobno budi izrečena srdačna hvala
mjestnim gospodjarim i gospodjicama, čijim
je marom i trudom došla „Čitaonica“ do
veoma krasne trobrojnice.

Zahvaljujemo se najljepše našim vr-
lim predstavljajicam i predstavljajicam, gđam
Ljubici Jelušić, Pavici Galović, gg. V. Ru-
beši, Božu Dubroviću i Franu Rubeši, koji
uzprkos odaljenosti od Kastva, nezačaso se
trudilo, to koji iz priznate jim domoljubno
sviosti i naklonosti prouzročilo liepo pristale
jim uloge, odigrano svom točnošću na pod-
puno zadovoljstvo slušaoa.

Nadalje zahvaljujemo se najjuerdnije
velecionjenoj gospodji Jelki Kornmüller
i gosp. Božu Dubroviću na prokrasno odpo-
vanom dvopjevu iz pjesmo: „Mat i sin“
od Lisinskoga, kao i sborovodji g. Miroslava
Grosmanu.

Hvalimo našim dišnim posestirnam i
pjevačkim društvom, koja odaslaoše svojo
deputacije.

Hvala budi požrtvovnim i domoljub-
nim gospodjarim i gospodjicam, koje tako
divno ukrasiše društveno prostortje; hvala
zahavnom odboru na ulobenom trudu, gg.
Josipu Bakarčiću, Božu Dubroviću, Ferdi-
nandu pl. Kleinmayru, Vinku Rubeši i
Ljudevitu Jelušiću.

Napokon iskrena hvala g. Vinku Ru-
beši učitelju u Kastvu, koji se je odazvao
molbi društva, te u kratke vrijeme liepo
sastavio „Spomoniču“ dvadeset i pet godi-
šnjeg obstanka „Čitaonice“ u Kastvu.

Pređs. „Hrvatske Čitaonice“ u Kastvu
Tajnik: Juretić. Predsjednik: A. Dukić

Priposlano. *)
Gosp. Gabriel Piccoli
ljekarnik Ljubljana.

Mного godina slušam se Vašom 2 e-
lu d a ž n o m t i n k t u r o m, koja me je
izličeila od bolesti, koje se nemogoh na
nijeđan način osloboditi te sam jur mislio,
da se nikada izličeiti neću. Malo stakle-
nica ovog Vašeg izvratnog lioka [povratilo
mi prvobitno zdravlje, radi čega nemoguh
od manje a da nepropertičim javno Vašu
svake hvale vriednu želudačnu tinkturu.
Istekrim pozdravom.
Sv. Vital (kod Višnjana.)
Pavao Šimonovič.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara
Uredništvo.

„Pavliha“ ilustr. humor. list
(godini slovonaki sa-
ljivozabavni list)

izhaja 15. in 30. dan svakoga mjeseca ter
valja 1 for. za četrt leta.

Uredništvo in upravništvo u Ljubljani,
Krakovski nasip št. 18, I. nadstropje.

LJEKARNA
A. KELEK
nasljednici Rondolini
utemeljena godine 1869.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Raspredaje sljedeće osobitosti: Glasovite i
prave šastro iz Bečije, željzao sa Chicom
Melosli. Obično bakalarovo ulje; isto
ulje sa jodom i željezom. Elixir Cocca
okrepiljujući i probavljajući. Elixir China
proti gnuzoli. Anatorinska voda za usta.
Tekući sapun protiv ozeblina. Obće poznatu
vodu katrama i ustrojavanja katrama.
Kašolu protiv potajnim bolestim. Indijsku
esencu, ljek protiv zuboboli, Ekstrakt Ta-
marinda sa Anilom. Vino sa Chicom poput
Marzelle okrepiljujuće želudca. Prašak za
zube bijeli i ružičasti. Prašak elparski bijeli
i crveni itd. itd. 8—37

NU. Primeju se naručba za trzovništvo uz
pogodbe povoljno i uz pouzroč.

Dr. Gustav Gregorin
otvorio je svoju
odvjetničku pisarnu
-10
u Trstu
dne 7 decembra t. g. Via
Dogana br. 7. II kat.

Obavlja naručba točno te odprema prosto poštarino!

Velečastnome svečanstvu
podpisani se uljudno preporučuju za iz-
radbu svakovratnog orkvonog posudja, iz
čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao:
pakaznica, kafeža, čestitnjaka, svjetiljaka,
svjetilionca itd. itd. u najjuerdnijih i liepil
obličih a po najjuerdjoj cieni.

Stara predmeta popravlja te ih kroz
og a u j posrobruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cjenike
odaoi 8—24

Teodor Šlabanja

srebrnar u GORICI (Görz)
ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručba točno te odprema prosto poštarino!

Sto imade
strojeva
za gospodarstvo i obrt, za domaču i drugu
porabu. dobiju se na skladu tvrdko
Živica i druga u Trstu
ulica Zonta br: 5
sve garantirano i jeftino.
Za suda preporuča osobito svojo
vinsko tiskalnice, mlince, sisaljke itd.
Izradjuje vodovode, mlino i ostale
strojeve na paru i vodu.
Rečena tvrdka preporuča se sl.
občinstvu za obilate naručbe. 88—

Enrico Rovere & Co.
TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

atakla, porcelane i svjetiljka; sta-
klene ploče, jednostavno prizirno,
i neprozirno, dvostruke i bejdi-
sane. Zreala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu atakala za
zgradu i žitake izvrtnjake uz cione,
koje so neplaše konkurencije.

Velik izbor svih staklenih pred-
meta rabljenih u obitelji, pivarnah
itd. itd. Pošiljko idu u pokrajinu
bez carino. 86—82

Franina i Jurina
Fr. Kamo, Jure brate, tako prečno?
Jur. Ma baš, na Barbanščinu, tu usnu dik
i lipotu.
Fr. Ča je jopet ča novoga tamo?
Jur. A upravo zato grem tamo, da razvi-
dim, kako stvari stoje: tur znaš, da
onaj iz pakla... ne spava!
Fr. Dobro! Dakle na stražul!

Listnica uredništva.
Gosp. A. Ž. G. Žmijaj. Potrudilo se do Pa-
zina gosp. dru. Dukiću, kamo smo poslali Va-
šine: prijateljski odzdrav!
Gosp. A. B. u R. Šaljevo Vam; hvala nu
priposlano; upotrebiti čemo; preporučamo so i
za buduće, iskren Vam odzdrav!

Listnica uprave.
Gosp. R. A. Brajda: jošite nam dugujete do
konec god. 1891 for. 4; da sto nam zdravo!
Gosp. T. M. Šolencić u (Mali Lošin).
Pošta nam trača Vaš list opazkom, da Vam nu
poznata. Predstavilo se dotičnomu g. činovniku u
Lošnju.
Gosp. P. D. u K. (Dalmacija). Primismo
pređputa, što bijaše i u listu probeno; za ostalo
zadovoljni čemo Vam čim nam dopusti prostor;
da sto nam zdravo!

Lutrijski brojevi
Dno 30. januarja.

Boč	78	75	73	29	81
Innsbruck	70	11	6	28	12
Grac	41	70	14	70	20
Temočvar	61	42	45	7	67

Dno 3. febrara.

Brno	49	83	21	39	13
------	----	----	----	----	----

„Slovanski Svet“
izhaja 2 krat u masecu na 16 velikih stran-
nah, prinša političke članku o Slovanih,
piscu o slovanaki kulturi, slovanaki crkvi,
pesmi u cirilici in raznih slovanakih joi-
kkih, jedrnata poročila iz Rusije in drugih
slovanakih krajev, pogled po slovanekom
svetu in navaja literarna slovanaka dela o
Slovanih; sotrudnike med raznimi Slovani.
Letos priobčuje važno vočo razpravu o
zgodovini liturgije rimske cerkve.
„Slovanski Svet“ stoji na leto 4 gld.,
na četrt leta 1 gld., za učitelje in dijake
četrt leta 90 kr. Naročnina eo pošilja iz-
davatelj u Trst.
Fran Podgornik.
izdavatelj „Slov. Sveta“ u Trstu.

J. PSERHOFERJA
lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.
zum goldenen Reichsappel.

Kričistilne kroglijice, nekaj imenovane univerzalne kroglijice, zaslužuje ta po-
sleđni naslov po svoj pravici kajti je v resnici mnogo
boljezni, pri kojih so te kroglijice pokazale svoj učinak. Dosećetja žu so te kroglijice eplašnu
razloženo, zapisujuje jih mnogi zdravnik i u malo je družin, koje ne bi imalo znalogo izbor-
noga tega domačega sredstva.

Jedna škatlijca s 15 kroglijicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatlijce
1 gld. 5 kr., pri nufankovani pošiljati po povzetju 1 gld. 10 kr.
Ako se donar naproj pošlje, ni treba plaćati porto, in stano: 1 zavitek kroglijca 1 gld
25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov
5 gld. 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek so no pošilja).

Prosimo, da se kričestno zahteva 6—12
„J. Pserhoferjeve kričistilne kroglijice“
in paziti je, da ima pokrov vsake škatlijce isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, ka-
torega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozeblina J. Pserhoferja 1 posodeca 40 kr., prosto poštnine 65 kr.
Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčevitomu kašlju itd. 1 steklonica 50 kr.
Amerikansko mazilo za trganje 1 posodeca i gld. 20 kr.

Prah protivu potnju nog, škatlijca 50 kr., poštnino prosto 75 kr.
Balzam za goltanee, 1 steklonica 40 kr., poštnino prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražke kapijice) protivu pokravljenomu želodcu in slabi probavi
steklonica 22 kr
Angleški čudežni balzam, protiv kašlju, steklonica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatlijca 35 kr., poštnino prosto 60 kr.
Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatlijca 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Stendela, domaće sredstvo za rano, otokline itd.,
posodeca 50 kr., poštnino prosto 75 kr.
Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvratno domaće sredstvo protiv
posledicam slabo prebave, i zavitek i gld.

Razvon imenovanih izdelkov dobivaju se do druge tu- in inozemske farmaceutično specija-
litete, ki so bile po valh avstrijskih čuopisnih oznanjenu.

Razpošiljanja po pošil vrše se točno, a treba je denar poproj doposlati i
većja naročila tudi po poštnom povzetju.
Pri dopošiljati denarja po poštnoj nakaznici, stane porto dosti manj kakor
po povzetju. 12—13

Velika pražka loterija **Zadnji teden**
Glavni dobitek
100.000 GOLDINARJEV
Srečke po 1 gold.
priporočajo J. Bolafio, M. Nigris, E. Schiffmann.
-8- 4-

